

Исабаева А.С., Садыкова А.А.*

педагогика ғ.к., доцент, М. Әуезов атындағы ОҚМУ, Шымкент, Қазақстан

аға оқытушы, М. Әуезов атындағы ОҚМУ, Шымкент, Қазақстан

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ МЕДИАЦИЯ ҚЫЗМЕТІН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Автор корреспондент: aika040187@mail.ru

Түйін: Мақалада бүгінгі таңда мектепте медиация үлкен рөл атқарады және егжей-тегжей қарауды талап ететін өзекті мәселе Білім беру ұйымдарында мектеп медиациясының қызметін ұйымдастыру қарастырылған; «медиация» және «медиация тәсілі» ұғымдары сараланады; медиатор қызметінің негізгі міндеттері, функциялары мен принциптері қарастырылады; Осы қызметтерді ұйымдастырудағы қиындықтар көрсетілген. Қазіргі қоғамда байқалатын қолайсыз тенденцияларға әлеуметтік стратификация; жастардың қоғамдық өмірге тең қол жетімділігін қамтамасыз ететін нашар жұмыс істейтін «әлеуметтік лифтілер»; этникалық проблемалар мен қатынастар шиеленісетін көші-қон процестері; адамгершілік құндылықтар мен өлшемдер жүйесі әлі де бұлдыр; тұтынушылық құндылықтар жастар үшін үстем болып қалады, мәдениет нашарлайды; зорлық-зомбылық, агрессивтілік, қақтығыс, жанашырлық табынушылық бар; адамдар арасындағы қарым-қатынас көбінесе әлеуметтік желілердегі коммуникациямен ауыстырылады; білім беру ұйымдарында бағдарламалар үнемі күрделене түсуде, жұмыс жүктемесі артып келеді. Медиация - бұл, бір жағынан, қақтығыстарды реттеу саласында оның пайда болуы туралы, ал екінші жағынан, ескірген, егер оның ескірген әмбебаптығын еске түсірсек, жаңа процесс. Сондықтан қазіргі заманғы медиацияны дауларды шешудің дәстүрлі нысандарынан және дауларды шешудің басқа да нысандарынан ажырата білу қажет.

Кілттік сөздер: мектеп медиациясы, медиатор, медиация, бітімгершілік, қақтығыстарды шешу

Кіріспе

Қазіргі жаһандану процесінде рухани жаңғыру негізінде инновациялық білімді қалыптастыру мен қатар, ұлттық тәрбиені болашақ ұрпақтың бойына сіңіру де аса қажет.

Тәуелсіз Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің міндеті – ұлттық және адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» екендігі атап көрсетілген. Бүгінгі таңда жас ұрпақты өз халқының тарихын, тегін, салт-дәстүрін, тілін, білімін меңгерген мәдениетті, адами қасиеті мол, шығармашыл тұлға етіп тәрбиелеу – өмір талабы, қоғам қажеттілігі. [1]

Жалпы білім беру жүйесінің жағдайы соңғы екі онжылдықта динамикалық сипатталды. Мұғалімдер, әлеуметтанушылар мен экономистер білім беру мазмұнын, оқыту әдістерін, білім беру жүйесін басқаруда және жалпы алғанда мемлекеттік және басқа да әлеуметтік институттармен бірлесіп мектептің ұстанымында әр түрлі өзгерістерді атап өтеді. Өзгерістер ауқымы мен әртүрлілігі оқу орындарына тікелей әсер етеді. Бұл мектеп менеджментін модернизациялауды талап етеді, бұл, өз кезегінде, осы процестің қазіргі ғылыми негіздемесінің маңыздылығын өзектейді.

Мектеп жүйесі білім беру мекемелерінің ұйымдық формасымен, сондай-ақ оқыту процесінің дидактикалық негіздерімен байланысты көптеген реформаларды жүзеге асырады. Осы уақыт кезеңінде сапалы білім беру жүйесін қалыптастыру білім беру үдерісін жетілдіру үдерісін және оқу үдерісіне қатысты барлық аспектілерді қамтамасыз ететін көптеген ғалымдармен қарастырылады. Қазіргі уақытта білім - бұл халықтың білім деңгейі ғана емес, мәдениет, жалпы психологиялық даму, мораль, құндылықтарды қабылдау және жасөспірімдерде төзімділік сияқты қасиеттерді қалыптастыруға әсер ететін қоғамдық құндылық.

Теориялық талдау

Білім беру сапасының білім беру саясатының негізі ретінде білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде оны тиімді басқарудың тиімді бейімделу проблемасы бар.

Заманауи мектеп - бұл қоршаған ортамен өзара әрекеттесетін және бір-бірімен өзара әрекеттесетін пәндерден тұратын өз ішкі ортасы бар объект. Бұндай орта бүгінгі күні негізгі әлеуметтенетін институттардың бірі болып қала береді. Сондықтан, мектепте бір-бірімен өзара әрекеттесетін көптеген актерлер бар жүйе студенттердің жетілу үдерісіне әсер ететін әртүрлі қақтығыстардың пайда болуы үшін кеңістік болып табылады. Мектептегі медиация технологияларын енгізу білім беру ортасында жанжалдардың қарқынын күшейтуге жауап ретінде осы тәжірибенің сипаттамасын және синтезін талап етеді, мүмкін, қолданыстағы стратегияны оңтайландыру және мектеп қызметтерін салыстырып тексерудің ең қолайлы ресейлік шындық моделін таңдау осы жұмыстың өзектілігін анықтайды [1].

Рухани-адамгершілік білімнің маңыздылығы жайында ұлы қазақ классиктері де айтқан болатын. Шәкәрім Құдайбердіұлы ғалымдарға «Адамды тәрбиелеу үдерісіне Ар-ұждан ілімін енгізу қажет. Бұл туралы ғалымдар ойлануы тиіс. Олар бұл ілімді баршаға міндетті пән ретінде әзірлеулері керек» деп, оның барлық білім беру ұйымдарына міндетті пән ретінде енгізу жөнінде айтқан екен.

Қазақстанның барлық жалпы білім беру ұйымдарында көп ғасырлық халық педагогикасына және балаларды мәңгілік жалпыадамзаттық құндылықтарға оқытуға негізделген «Өзін-өзі тану» пәні сабағы өткізілуде. Ол – ар-ұждан сабағы болып табылады. «Өзін-өзі тану» пәні адамға шынайы бақытқа, өзін-өзі тану мен ішкі тыныштыққа жетуге мүмкіндік береді, мінездің кемелденуін және тұтастай үйлесімді тұлғаның дамуын қамтамасыз етеді. Балалар мен жастарға рухани-адамгершілік білім беру қоғамда жоғары рухани-игіліктерді нығайтудың, кемел мінез бен адамгершілік қасиеттері жарқыраған азаматтарды тәрбиелеудің тірегі болуды мақсат тұтады.

Медиацияны білім беру мекемесіндегі технология ретінде қарастыра отырып, біз осы процесті жүйелілігі нәтижеге жетуді қамтамасыз ететін кезеңдер ретінде құру мүмкіндігін қарастырамыз. Ресейлік медиа қоғамдастықтың алдында білім беру саласы үшін тиісті әдісті - мектеп медиациясын қолдана отырып, нақты еліміз үшін нақты әдіс әзірлеу міндеті тұрды. Медиация және құқық орталығының мамандары АҚШ-та, Ұлыбританияда, Австрияда, Германияда және басқа елдерде жиналған жалпы тәжірибені талдап, орыс білімінің ерекшеліктерін, отбасылық қатынастар мен әлеуметтік-мәдени жағдайларды ескеретін әдісті ойлап тапты. Сонымен қатар, мектеп медиациясы білім беру және білім беру процесінің барлық қатысушыларымен жұмыс жасауға бағытталған.

Медиацияны медиация ретінде жанжалдарды шешудегі медиация реті жетеді, делдалдық елдер, отбасылар, саяси партиялар, діни қауымдастықтар, түрлі әлеуметтік топтар арасындағы қақтығыстарды шешу үшін пайдаланылды. Жалпы, медиацияны дамытудағы негізгі мәселе - бұл процедураны заңнамалық тұрғыда реттеу сияқты мемлекеттік органдар мен азаматтық қоғамның практикалық қызметінде де, интеграциялық және жүйелі тәсілдің жоқтығы. Жақын арада медиацияны құқықтық қатынастардан туындайтын дауларды шешудің пайдалы және әділ тәсілі ретінде қоғам қабылдайды деп үміттенеміз.

Мектептерде жанжалдарды шешу технологиясы ретінде медиация жақында жақында қолданыла бастады (XX ғасырдың 80-90 жылдарында). Шетелдік зерттеушілердің айтуынша, ол Америкада алғаш рет пайда болды және бірте-бірте бүкіл әлемде тарала бастады. XXI ғасырдың басында әлемнің көптеген елдерінде медиация - ресми түрде танылған мамандық. Соңғы онжылдықта жанжал жағдайлары мектептерде барған сайын қауіпті бола бастады. Осы жағдайдан шығу мектептегі оқу процесіне медиация процедураларын тарту кезінде көрінеді, бұл жағдай жанжалды жағдайларды болдырмауға және шешуге көмектеседі. Медиация - білім беру мекемесінің жаңа тәжірибесі.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауында Елбасы Н.Ә. Назарбаева «Қазақстан-2050» Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты »негізгі даму басымдықтарын, соның ішінде дауларды соттан тыс реттеу үшін институттарды дамытуды анықтады. Медиацияны қолданудағы проблемаларды анықтау және оларды жою жөніндегі

шешімдерді әзірлеу осы рәсімнің тиімділігіне ықпал етеді.

Медиация институтын жіктеу болсақ, арнайы зерттеулерде әртүрлі себептер бойынша жеткілікті дәрежеде жіктеледі.

L. Boule және M. Nesik ұсынған жіктеуді ең сәтті деп санаймыз:

- даудың тақырыбын анықтау және жанжалдың шекараларын неғұрлым нақты және барабар түрде көрсету болып табылады;

- дау-жанжалдарды реттеу жөніндегі медиация - дауды реттеу және өзара тиімді келісімге қол жеткізу үшін жүзеге асырылады;

- қақтығыстың тежелуіне жол бермеу медиация - бұл өз кезегінде қақтығысты түпкілікті шешу жолында тараптардың арасындағы диалогты одан әрі жалғастыруға мүмкіндік беретін мінез-құлық ережелерін әзірлеу мақсатында жүзеге асырылады;

- шарт жасасудың медиациясы - болашақ серіктестердің ұстанымдары мен мүдделерін нақты түсінуді қалыптастыруға бағытталған келісімшарт жасау туралы келіссөздер барысында жүзеге асырылады.

- саяси шешім қабылдау медиациясы - халықтың мүдделерін ескере отырып, саяси шешімдерді әзірлеу үшін пайдаланылады;

- қақтығыстарды болдырмауға бағытталған профилактикалық медиация.

Қарулы қақтығыстар өздігінен жүрсе де, бір түрдегі делдалдық бар.

Мектептегі медиация қызметін жасаған кезде өнерге назар аудару керек. «Білім беру ұйымы өз құрылымында білім беру қызметін жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әртүрлі құрылымдық бөлімшелердің болуы мүмкін екенін анықтайды», - деп анықтады, бұл білім беру ұйымының жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының деңгейін, түрін және бағдарлануын, оқу формаларын және студенттердің тұру тәртібін ескере отырып (әдістемелік және оқу-әдістемелік бірліктер, психологиялық және әлеуметтік-педагогикалық қызметтер көрсетіледі, олар әлеуметтік бейімделуді және оған қажет оқушыларды оңалтуды және басқа да құралдарды ұсынады ұйым білім құрылымдық бөлімшелерінің Іnputі нормативтік актілер)[2]. « Яғни, мектеп медиациясының қызметі жергілікті негізде болуы мүмкін білім беру ұйымының нормативтік актілері. «Оқушылардың құқықтарын қорғау, кәмелетке толмаған балалардың ата-аналары (заңды өкілдері)» білім беру қызметін жүзеге асыратын ұйым «білім беру қатынастарындағы қатысушылар арасындағы дауларды шешу үшін комиссия» жасайды деп мәлімдейді. Мектептің делдалдық қызметі және білім беру қатынастарына қатысушылардың арасындағы дауларды реттеу жөніндегі комиссия білім беру мекемесінің әртүрлі құрылымдық бөлімшелері болуы керек, бірақ кейбір қақтығыстар үшін олардың мақсаттарына, жұмыс әдістеріне және құзыреттілік саласындағы айырмашылықтарды ескере отырып өзара әрекеттесе алады, бір-бірімен ынтымақтасады және толықтыра алады. бұл білім беру мекемесінің жергілікті актілерімен белгіленуі керек.

Мектепте білім беру процесінің барлық қатысушылары арасындағы қақтығыстарды бастапқы немесе ертерек алдын-алу маңызды рөл атқарады, өйткені дәл осы мектеп оқушыларының мінез-құлқындағы қауіпті өзгерістердің дамуын анықтауға және алдын алуға бағытталған. Ерте алдын-алу, кәмелетке толмаған баланың қалыпты дамуына қатер төндіретін сыртқы әсерлерін азайтуға мүмкіндік беретін деңгейде қолданылады және оның мінез-құлқына қатысты көзқарастарын өзгерту қажет [3].

Медиатор (мұғалімдер де, оқушылар де) медиацияны дау тараптарының өзін-өзі анықтау принципіне негізделуі керек. Өзін-өзі тану, атап айтқанда, дау тараптары әкімшілікке, делдалдарға немесе басқа адамдарға ешқандай қысымсыз медиация процесінде өз еркімен және өз еркімен шешім қабылдайды дегенді білдіреді. Медиатор тараптардың татуласуын қоса алғанда, себептерге қарамастан, тараптардың өзін-өзі анықтау процесіне араласпауы керек, делдал екі жақтың арасында бейтарап делдал болуға тиіс. Кез - келген тарапқа қосылуға болмайтындығы, неразбелгісі мен жалғандықтың жоқтығы делдалдық медиацияны медиацияны жалған болмаса ғана жүргізуге келісуі керек. Медиацияға дайындық кезінде немесе медиация кезінде медиатор даудың

тараптарының бірі, оның ішінде жеке сипаттамалары, мән-жайлары, құндылықтары, наным-сенімдері немесе келіспеушіліктері арқылы тараптардың бір-біріне қолдау көрсететін немесе әсер ететін әсер етуі мүмкін әрекеттерден аулақ болу керек. Медиация кезінде тараптардың мінез-құлқы. Егер кез-келген уақытта медиатор ешкімді алаламаса, мұндай медиатор мұндай іспен айналысуға тиіс. Халықтың рухының асқақатауын, кемелдене бастағандығын оның барынша қоғамдағы рухани құндылықтарға мән беріп, маңыз беріп соларды жетілдірі, өркендету жолына түскенінен және адамаралық қатынастағы терең адамгершілік принциптерді көкке көтере бастағанын, аңғаруға болады. Нағыз қазақи рухтың сипатын рухани жетілуімізден, адамгершілік принциптерін сонау балабақшадан бастап халқымыздың діліне енгізе берудің тәсілдерін, іздеуіміз керек. Адам үшін жаудың үлкені оның өзінің бойындағы нәпсілік басылымдықтары болып табылады. Егер адам өзінің нәпсісін игеріп, оны руханилығымен көмкеріп отырса, онда оның рухы тазарады, халықтың ішкі бірлігі нығайып, адамға бауырмал бола түседі. Сонымен қатар келер ұрпақтың болашағы үшін толыққанды жетілген тұлға болып қалыптасуының маңызы өте зор. Жастардың бойында ең маңызды деген моральдық нормалар, әдет-ғұрып, адамгершілік, ар-ождан, адамға ізгілік әкелетін рухани құндылықтар және адами қасиеттерге тәрбиелеу алдыңғы қатар ұрпақтың елшісінде деген ойға жетелейді.

Мектептегі медиация қызметтерін құрудың және олардың қызмет етуінің құқықтық негізі болып табылады: білім беру саласындағы қатынастарды құқықтық реттеу және құқықтық саясат, негізінен, қағида бойынша негізделетінін анықтайтын заңы жеке тұлғаның еркін дамуы, өзара сыйластықты тәрбиелеу, жауапкершілік және т.б.

Мектептегі медиация қызметін жасаған кезде өнерге назар аудару керек. «Білім беру ұйымы өз құрылымында білім беру қызметін жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әртүрлі құрылымдық бөлімшелердің болуы мүмкін екенін анықтайды», - деп анықтады, бұл білім беру ұйымының жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының деңгейін, түрін және бағдарлануын, оқу формаларын және студенттердің тұру тәртібін ескере отырып (әдістемелік және оқу-әдістемелік бірліктер, психологиялық және әлеуметтік-педагогикалық қызметтер көрсетіледі, олар әлеуметтік бейімделуді және оған қажет оқушыларды оңалтуды және басқа да құралдарды ұсынады ұйым білім құрылымдық бөлімшелерінің Іnputi нормативтік актілер). « Яғни, мектеп медиациясының қызметі жергілікті негізде болуы мүмкін білім беру ұйымының нормативтік актілері[4].

Жалпы, Қазақстан Республикасында медиативтік қызметті реттейтін ҚР 2011 жылғы 28 қаңтардағы № 401-IV «Медиация туралы» заңы бар. Аталған заң медиацияның дауларды (жанжалдарды) реттеуші екенін, сондай-ақ дауласушы тараптарға медиатордың (медиаторлардың) еркін жағдай жасауы нәтижесінде олардың өзара қолайлы шешім шығаруына толық мүмкіндік барлығын ұғындырады. Сонымен бірге, медиатор кәсіби және кәсіби емес есебінде «Медиация туралы» тиісінше заң талаптарына сәйкес, тараптарға медиация үдерістерін жүргізе алады. Осы заңның 9-бабына сәйкес, тәуелсіз, бейтарап, істің нәтижесіне мүдделі емес, медиация тараптарының өзара келісімі бойынша таңдалған, медиаторлар тізіліміне қосылған және медиатордың функцияларын орындауға келісім берген жеке тұлға медиатор ретінде саналады. Бұл ретте аталған заңда көрсетілгендей, медиатор қызметі кәсіби және кәсіби емес негізде іске асырылатынын ескергеніміз жөн. Сондықтан Қазақстан халқы ассамблеясының медиативтік әуелеті маңызын зерттеуде осы басымдықтарға мән беріледі. Анығын айтқанда, кәсіби және кәсіби емес медиаторларға қойылатын талап «Медиация туралы» заңда айқын көрсетілген.

Президенттің «2012-2017 жылдарға арналған балаларға арналған ұлттық іс-қимыл стратегиясы туралы» 2012 жылғы 01 маусымдағы № 761 Жарлығына сәйкес, сот төрелігін қалпына келтіру және татуластыру қызметтеріне тікелей қатысы бар бірқатар шаралар анықталды:

- оңалту тәсілдерінің және білім беру шараларының басымдықтары;
- мамандандырылған қолдау көрсету қызметтері жүйесінің болуы (салыстыру қызметтерін қоса алғанда);- білім беру мекемелерінде жанжалдарды шешуге, балалар мен

жасөспірімдердің құқық бұзушылықтарына жол бермеуге, білім беру мекемесінде қарым-қатынастарды жақсартуға бағытталған мектептерде келісу қызметтерін ұйымдастыру; оңалту тәсілдерінің технологияларын енгізу, баланың құқықбұзушысына жәбірленушіге келтірілген зиянды өтеу механизмдерін қолдану, сондай-ақ қылмыс құрбандарының әлеуметтік, психологиялық және басқа да оңалту жұмыстарын жүргізу, білім беру әсерін қамтамасыз ету.

Базалық жалпы білім берудің федералдық мемлекеттік білім беру стандарты, РФ Білім және ғылым министрлігінің 2010 жылғы 17 желтоқсандағы № 1897 бұйрығымен бекітілген «Бітірушінің жеке қасиеттерін қалыптастыру» («негізгі мектеп бітірушісінің портреті»): ол сындарлы диалог жүргізуді біледі, түсінеді, ортақ нәтижелерге қол жеткізу үшін ынтымақтасады ».

Қылмыстық жауапкершілікке тартылған жасөспірімдерге арналған қалпына келтіретін сот төрелігі бойынша медиация қызметінің желісін 2017 жылға қарай дамыту тұжырымдамасы »осы құжатта негізгі мақсаттар, міндеттер мен іс-қимыл курстары бойынша:-медиация қызметінің желісін құру;- олардың жұмысын ұйымдастыру; - оқыту-балалар мен жасөспірімдермен жұмыс жасауда медиация және қалпына келтіру тәжірибелерін енгізу; -отбасынан білім алуға және тұлғаны қалыптастыруға қатысатын барлық мемлекеттік және қоғамдық институттарды тарту мектептерде, соның ішінде қылмыс болған жағдайларда тартылатын органдар мен ұйымдарда, сондай-ақ балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету саласында мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттыруға бағытталған шаралар.

Білім беру ұйымындағы мектеп медиациясы қызметі бірқатар функцияларды орындайды: қалпына келтіруші, тәрбиелік, тәрбиелік, профилактикалық.

Қалпына келтіру функциясының мәні келесідей. Медиация қызметі жәбірленушінің эмоционалды жағдайын қалпына келтірумен айналысады, құқық бұзушы жәбірленушіге материалдық зиянды өтеуге ықпал етеді. Сонымен қатар, ол қылмыскерді құрдастар тобында қалпына келтіреді, келтірілген залалды өтеу бойынша оның әрекеттерін қолдайды, жәбірленушінің өзінің құқық бұзушымен оң қарым-қатынасын қалпына келтіреді.

Тәрбиелік функция. Практикалық сабақтарда медиатор адамдардың ішкі жағдайын түсінуге, байланыс орнатуға, жанжалды ұтымды шешуді ұйымдастыруға, өз әрекеттері мен басқалардың іс-әрекеттеріне жауапкершілікпен қарауға үйретеді. Бұл білім білім беру ұйымындағы пәндердің өзара әрекеттесуінде ғана емес, сонымен қатар күнделікті өмірде де пайдалы. Тәрбиелік функция. Мектеп медиациясының қызметі осындай тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді, жауапкершілік ретінде (сыртқы, субъектіге оның қызметінің нәтижелері үшін жауапкершілік жүктелуін қамтамасыз ету және субъектінің қызметін өзін-өзі реттеудің ішкі, ішкі формалары) [5], мейірімділік, жауапкершілік, эмпатия және т.б.

Алдын алу функциясы қылмыстың алдын алумен байланысты. Сонымен қатар, субъектілер өз әрекеттерінің салдарын болжауды үйренеді және соған сәйкес мінез-құлқын реттейді.

Медициналық мектептің қызметінде туындайтын уақытша қиындықтар медиаторлардың рөлін атқаратын білікті кадрлардың жетіспеушілігімен, осындай қызмет түрлерін ұйымдастырудың жеткілікті дамымаған нормативтік базасымен және медиаторлар үшін арнайы әзірленген оқу бағдарламаларының болмауымен байланысты. Бұл, бәлкім, медиация қызметтерінің бөлшектелгенін және Мәскеу облысының бірнеше аудандарында қолданылатындығын түсіндіруі мүмкін. Осындай қызметтердің тәжірибесіндегі мардымсыз тәжірибе бізге білім беру үрдісінің субъектілері арасындағы эмпатия деңгейінің артуы, білім беру ұйымдарындағы қақтығыстардың айтарлықтай төмендеуі арқылы мектептегі қауіпсіз атмосфераны құруға ықпал ететін үрдістерді көруге мүмкіндік береді [6].

Тұжырымдаманы іске асырудың күтілетін нәтижелері:- отбасыларға және балаларға

көмек көрсетудің жаңа, тиімді жүйесі, барлық жастағы және топтағы балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғау, қамтамасыз ету және кепілдендіру, сондай-ақ қиын өмірлік жағдайдағы балалар, сондай-ақ заңға қайшы келуі;- әлеуметтік қауіпті әрекеттерді жасаған, бірақ қылмыстық жауаптылық басталатын жасқа жетпеген балаға әлеуметтік және психологиялық көмек көрсету мекемелерін қоса алғанда, балалармен алдын-алу және түзету жұмыстарының тиімді жүйесін жәбірленушінің алдында айыптауды түсіну және жою;- мектеп медиациясының әдісін енгізу нәтижесінде білім беру ұйымдарындағы психологиялық ахуалды жақсарту;- балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғау, олардың құрылымын оңтайландыру, балалармен жұмыс істейтіндердің барлығының біліктілігін арттыру үшін барлық органдар мен ұйымдардың тиімділігін арттыру;- балалардың қатысуымен жанжалдардың жалпы саны мен ауырлығының төмендеуі, құқық бұзушылықтардың саны мен ауырлығы, соның ішінде қайталануы және басқа адамдар мен қоғам үшін олардың салдары, балалар мен жасөспірімдер арасында әлеуметтік көріністердің төмендеуі.

Мектептегі медиация қызметтерін құрудың және олардың қызмет етуінің құқықтық негізі болып табылады: білім беру саласындағы қатынастарды құқықтық реттеу және құқықтық саясат, негізінен, қағида бойынша негізделетінін анықтайтын тұлғаның еркін дамуы, өзара сыйластықты тәрбиелеу, жауапкершілік және т.б.

Қортынды

Мектептегі медиация қызметін жасаған кезде өнерге назар аудару керек. «Білім беру ұйымы өз құрылымында білім беру қызметін жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әртүрлі құрылымдық бөлімшелердің болуы мүмкін екенін анықтайды», - деп анықтады, бұл білім беру ұйымының жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының деңгейін, түрін және бағдарлануын, оқу формаларын және студенттердің тұру тәртібін ескере отырып (әдістемелік және оқу - әдістемелік бірліктер, психологиялық және әлеуметтік-педагогикалық қызметтер көрсетіледі, олар әлеуметтік бейімделуді және оған қажет оқушыларды оңалтуды және басқа да құралдарды қамтамасыз етеді ұйым білім құрылымдық бөлімшелерінің нормативтік актілер). « Яғни, мектептегі медиация қызметі білім беру ұйымының жергілікті нормативтік актілерінің негізінде жасалуы мүмкін.

Әдебиеттер тізімі:

1. Зер, Г. Изменение объектива: новый взгляд на преступление и правосудие [Текст] / пер. с англ. М. Яковлева // Г. Зер. Москва. Унив. Изд-во Пульсары, 2014. 224 с.
2. Зеркин, Д.П. Основы конфликтологии [Текст] / Д.П. Зеркин. Ростов-на-Дону: Феникс, 2015. 168 с.
3. Камакина, О.Л., Шигапова, А.Г. Медиация в школе: возможности и перспективы [Текст] / О.Л. Камакина, А.Г. Шигапова // Августовский педагогический совет. Система образование Кировского района: будущее через диалог поколений. СПб: Публикации ИМЦ Кировского района, 2015. С.80-84.
4. Кармин, А.С. Конфликтология [Текст] / А.С. Кармин. СПб.: Лань, 2014. 448 с.
5. Кильмашкина, Т.Н. Конфликтология. Социальные конфликты [Текст] / Т.Н. Кильмашкина. Москва. Издательский дом Кнорус, 2015. 169 с.
6. Анцупов, А.Я., Шипилов, А.И. Конфликтология [Текст] / А.Я. Анцупов, А.И. Шипилов. Москва. Издательский дом Академия, 2014. 596 с.
7. Баклановский, С.В. Конфликтология [Текст] / С.В. Баклановский. СПб.: Питер, 2015. 288 с.

Аннотация: В статье рассматривается организация школьного посредничества в образовательных учреждениях, которая сегодня играет важную роль в школьном посредничестве и является актуальной проблемой, требующей детального рассмотрения; Понятия «посредничество» и «метод посредничества» дифференцированы; рассмотрены основные задачи, функции и принципы деятельности посредника; Есть трудности в организации этих услуг. Социальная стратификация неблагоприятных тенденций в современном обществе; плохо функционирующие

«социальные лифты», обеспечивающие равный доступ молодежи к общественной жизни; миграционные процессы, обостряющие этнические проблемы и отношения; система моральных ценностей и критериев все еще расплывчата; потребительские ценности будут преобладать среди молодежи, культура будет ухудшаться; есть насилие, агрессия, конфликт, сострадание; человеческие отношения часто заменяются общением в социальных сетях; Программы в образовательных учреждениях постоянно усложняются, нагрузка растет. Посредничество касается, с одной стороны, его появления в области разрешения конфликтов, а, с другой стороны, является устаревшим, если вспомнить его устаревшую универсальность, новым процессом. Поэтому необходимо отличать современное посредничество от традиционных форм разрешения споров и других форм разрешения споров.

Abstract: The article discusses the organization of school mediation in educational institutions, which today plays an important role in school mediation and is an urgent problem requiring detailed consideration; The concepts of "mediation" and "mediation method" are differentiated; considered the main tasks, functions and principles of the intermediary; There are difficulties in organizing these services. Social stratification of adverse trends in modern society; poorly functioning "social elevators" that provide equal access for youth to public life; migration processes that exacerbate ethnic problems and relationships; the system of moral values and criteria is still vague; consumer values will prevail among young people, culture will deteriorate; there is violence, aggression, conflict, compassion; human relationships are often replaced by communication on social networks; Programs in educational institutions are constantly becoming more complex, the load is growing. Mediation refers, on the one hand, to its emergence in the field of conflict resolution, and, on the other hand, is an outdated, if we recall its outdated universality, new process. Therefore, it is necessary to distinguish between modern mediation and traditional forms of dispute resolution and other forms of dispute resolution.